

Szám: 10-23/10/1963.

011

HK: 004/1969 nich. pr

**A Magyar Népköztársaság
Belügyminiszterhelyettesének**

A MINŐSÍTÉS MEGSZÜNT
az 1995. évi LXV. tv. 28. §-ára
figyelemmel

0010. számú

PARANCSA

Budapest, 1963. december 5-én

Tárgy: A társadalomra veszélyes ellenséges elemek kiválasztása és ellenőrzése.

A BM. II. Főosztály vezetőjének 4/1959. számú parancsa elrendelte a társadalomra legveszélyesebb ellenséges elemek kiválasztását, operatív ellenőrzését és a külön nyilvántartási rendszer megszervezését.

A társadalmi rendszerünkre veszélyes ellenséges személyek kiválasztása, folyamatos ellenőrzésének megszervezése, nyilvántartása, mozgásuk figyelemmel kísérése terén az operatív szervek az elmúlt években jelentős munkát végeztek.

Az elért eredmények mellett azonban még komoly fogyatékoságok tapasztalhatók. Előfordul, hogy súlyos politikai bűncselekményekért elítélt, vagy rendszerünkkel szemben álló olyan személyek kiválasztását és veszélyes elemként való nyilvántartásba vételét elmulasztják, akiknek ellenőrzés alatt tartása operatív szempontból szükséges. Hibaként merül fel az is, hogy olyan személyek is szerepelnek a nyilvántartásban, akiknek felvétele indokolatlan.

A kiválasztott személyek egy részének hálózattal való ellenőrzése nincs megszervezve. Ezért előfordul, hogy egyesek tevékenységéről, magatartásáról az ellenőrzés hiánya miatt hónapokig semmit sem tudunk. A kiválasztott veszélyes elemek magatartását, tevékenységét felszínesen ismerik, az ellenőrzés tapasztalatainak értékelését elhanyagolják.

Ennek következménye, hogy az operatív szervek egyoldalú, ellenőrizetlen, vagy helytelen értékelés alapján társadalmunkra veszélyes személyeket „passzív“, „visszahúzódó“ indokolással törölnek a külön nyilvántartási rendszerből.

A meglevő fogyatékoságok megszüntetése és az eredmények megszilárdítása érdekében

m e g p a r a n c s o l o m :

A társadalomra veszélyes ellenséges elemek kiválasztását, nyilvántartását, a figyelő dossziék megnyitását, ezen személyek folyamatos ellenőrzését az operatív munka szerves részévé, állandó jellegű feladatává kell tenni.

ÁBTL - 4.2. - 10 - 23/10/1963¹

4.2

10-23/10/1963

11. sorozat
11. d.

Az operatív felderítő, feldolgozó munka során, a nyilvántartási anyagok rendezésénél, a politikai elítéltek szabadulásakor minden esetben mérlegelni kell, hogy nem állnak-e fenn olyan körülmények, amelyek szükségessé teszik a személyek ellenőrzését, a figyelő dosszié megnyitását, a személyek külön nyilvántartásba való kiválasztását.

I.

A társadalomra veszélyes ellenséges elemek kiválasztása

1. Minden esetben ellenőrzés alá kell vonni és a veszélyes elemek nyilvántartásába venni az alábbi személyeket:

- a) Akik az imperialista országok hírszerző és elhárító szerveivel kapcsolatot tartanak.
- b) A kapitalista országok hírszerző és elhárító szerveinek Magyarországon tartózkodó volt hivatásos tagjait és ügynökeit.
- c) A Magyar Népköztársaság állami, társadalmi, vagy gazdasági rendje elleni összeesküvés, lázadás, kártevés, rombolás, merénylet, hazaárulás, ellenség támogatása, kémkedés, izgatás minősített eseteiben, a béke és az emberiség elleni bűntettek miatt több alkalommal elítélt személyeket.
- d) A horthysta, Szálasi rendszer alatt működő kormányok tagjait, fasiszta pártok felső vezetőit.
- e) A horthysta, Szálasi rendszer alatt működő kúriák, legfőbb katonai bíróságok elnökeit, elnökhelyetteseit, megyei ötös tanács elnökeit.

Az a)–e) pontban felsorolt személyek közül nem kell a veszélyes elemek nyilvántartásába felvenni a gyengeelméjűeket, az aggodat, a magatehetetlen betegeket és azokat, akik beilleszkedtek társadalmi rendszerünkbe.

2. Egyéni elbírálás alapján az alapnyilvántartásban szereplő személyek közül azokat a személyeket, akik:

- a felszabadulás előtt kommunisták, haladó gondolkodású emberek üldözésében, meghurcolásában, megkínzásában részt vettek, akik azok bírósági ügyeiben súlyos ítéletet hoztak, vagy ahhoz hozzájárultak,
- háborús és népellenes, a felszabadulás után államellenes bűncselekmény elkövetéséért elítélték,
- felszabadulás előtt betöltött állásukkal, funkciójukkal, politikai tevékenységükkel elősegítették, támogatták a múlt rendszer hazaáruló bel- és külpolitikáját,
- a rájuk vonatkozó terhelő adatok, jelenlegi magatartásuk azt mutatják, hogy nem illeszkedtek be társadalmi rendszerünkbe, rendkívüli időszak esetén részükről ellenséges tevékenység kifejtése várható.

Az alapnyilvántartásban szereplők és a fenti felsorolás a kiválasztáshoz csak a keretet adják. Ezek közül kell az összes körülményeket, veszélyességüket figyelembe véve, egyénenként differenciálva kiválasztani a társadalom szempontjából veszélyes ellenséges elemeket.

3. Kiválasztásukról, nyilvántartásba vételükről a lakhely szerint illetékes, ellenőrzésük megszervezéséről a lakhely és munkahely szerint illetékes operatív szervek együttesen kötelesek gondoskodni.

4. Ha valamely személy társadalomra veszélyes elem, azonban nem szerepel az operatív nyilvántartásban, vagy a kutató nyilvántartásban szerepel, az operatív szervek kötelesek alapnyilvántartásba venni, illetve a kutató nyilvántartásból áthelyezni az alapnyilvántartásba.

II.

A veszélyes elemek nyilvántartása

1. Az operatív szervek kötelesek a társadalomra veszélyes elemeket a parancs I. részében foglaltak szerint kiválasztani, nyilvántartásba venni, róluk figyelő dossziét nyitni.

2. A börtönökből szabaduló személyek ellenőrzés alá vonásáról és külön nyilvántartásba vételéről a szabadulásukról szóló értesítéstől számított egy hónapon belül kell dönteni és ha indokolt, a figyelő dossziét megnyitni.

3. A társadalomra veszélyes elemekről a csoportfőnökségeken és a megyei (budapesti) politikai osztályokon területi, a III/2. Osztályon országos hálózat útján kell biztosítani, azonban mindig az adott körülményektől függően fel kell használni a rendelkezésre álló, vagy létrehozható titkos és nyílt operatív eszközöket, valamint a belügyi társszervek lehetőségeit. Igénybe kell venni továbbá azon hivatalos és társadalmi kapcsolatok támogatását is, akik egyes veszélyes ellenséges elemek közé sorolt személyek megfigyelésében segítségünkre lehetnek.

III.

A kiválasztott és nyilvántartott, társadalomra veszélyes elemek ellenőrzése

1. A társadalomra veszélyes ellenséges elemek közé sorolt személyek állambiztonsági szempontból figyelmet érdemlő tevékenységének rendszeres és folyamatos ellenőrzését meg kell szervezni. Az ellenőrzést elsősorban hálózat útján kell biztosítani, azonban mindig az adott körülményektől függően fel kell használni a rendelkezésre álló, vagy létrehozható titkos és nyílt operatív eszközöket, valamint a belügyi társszervek lehetőségeit. Igénybe kell venni továbbá azon hivatalos és társadalmi kapcsolatok támogatását is, akik egyes veszélyes ellenséges elemek közé sorolt személyek megfigyelésében segítségünkre lehetnek.

2. A veszélyes ellenséges elemek ellenőrzését oly módon kell megszervezni, hogy rendszeres értesüléseink legyenek a nyilvántartott személy általános magatartásáról, politikai felfogásáról és rendszerünkkel szemben elfoglalt álláspontjáról, esetleges ellenséges terveiről, ilyen vonatkozású előkészületeiről. Biztosítani kell, hogy a személy körülményeiben, vagy környezetében bekövetkezett minden lényeges változásról, rendkívüli eseményről tudomást szerezzünk. Az illető személy ellenőrzésével, megfigyelésével kapcsolatos intézkedéseinket rendkívüli helyzetben kielezett nemzetközi viszonyok között fokozni kell.

3. Az ellenőrzés során — a fenti követelményeknek megfelelően — mindig azokat az eszközöket és segítségeket kell igénybe venni, amelyek a kívánt értesüléseket megbízhatóan és kielégítően biztosítják.

4. Ha a kiválasztott személy állandó lakhelye mellett ideiglenes lakhellyel is rendelkezik, ellenőrzését, figyelését az ideiglenes lakhely szerint illetékes operatív szerv is köteles végezni és az ellenőrzés tapasztalatait írásban megküldeni a figyelő dossziét tartó operatív szervnek.

5. Ha a figyelt személyre olyan jelzések merülnek fel, hogy aktív ellenséges tevékenységet fejt ki, ügynöki feldolgozás alá kell vonni.

6. A III/2. Osztály köteles a veszélyes elemek mozgását figyelemmel kísérni, a lakhely-változásokról az illetékes operatív szerveket értesíteni.

A munkahely-változások figyelemmel kísérése az operatív szervek feladata, akik haladéktalanul kötelesek saját operatív nyilvántartójukat és a III/2. Osztályt a változásról értesíteni.

IV.

A veszélyes elemek nyilvántartásában szereplők törlése

1. A veszélyes elemek nyilvántartásában szereplő személyek közül törölni kell azokat, akik meghaltak. [Az I. rész 1. a)—e) pontja alapján kiválasztott személyek közül csak azokat lehet törölni, akik meghaltak.]

2. Politikai bűncselekmény elkövetése miatt elítélt személyeket akkor kell törölni, ha a BTK. V. fejezete alapján mentesült a büntetett előélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól és az operatív úton beszerzett ellenőrzési adatok kétséget kizáróan alátámasztják, hogy rendszerünkkel szemben pozitív magatartást tanúsítanak.

3. Mindenképpen törölni kell azokat, akik el voltak ítélve, de időközben a bíróság bűncselekmény hiánya miatt rehabilitált és a külön nyilvántartásba sorolásuk alapját a rehabilitált cselekmény képezte.

4. Múltbeli kompromittáltság, egyéb ellenséges magatartás és tevékenysége alapján besorolt személyeket abban az esetben lehet törölni, ha huzamosabb ideig — legalább két évig — tartó többoldalú operatív és más úton alaposan ellenőrzött adatok azt bizonyítják, hogy a személy alapvetően változtatott korábbi ellenséges magatartásán, beilleszkedett társadalmi rendszerünkbe és részéről rendkívüli helyzetben ellenséges tevékenység nem várható.

5. Törölni kell azokat, akiknek külön nyilvántartásba vételük indokolt volt, de az ellenőrzés során bebizonyosodott, hogy nem tartoznak a veszélyes elemek közé, kiemelkedő munkájukkal, őszinte, becsületes magatartásukkal rendszerünk iránti lojalitásukat bizonyítják.

A külön nyilvántartásból való törlésre határozatot kell hozni, melyet az osztályvezető engedélyez. A III/2. Osztály köteles ellenőrizni, hogy a törlés megfelel-e a parancsban meghatározott követelményeknek és szükség esetén észrevételeit közölni az illetékes szerv vezetőjével.

V.

A veszélyes elemek állampolgári jogainak gyakorlását korlátozó intézkedések módja

1. Bizonyos állampolgári jogok gyakorlását (hadiüzemekbe való elhelyezkedés, fontos, bizalmas munkakör betöltése, útlevél, fegyverviselési engedély, jogosítványok megadása stb.) esetén korlátozni kell azokat a veszélyes ellenséges elemeket, akik az I. rész 1. a)—e) pontjában meghatározott feltételek alapján lettek kiválasztva.

Egyéb veszélyes elemeknél egyéni elbírálás, a személyre vonatkozó összes anyag, adat, körülmény gondos mérlegelése alapján lehet az előző pontban meghatározott korlátozó intézkedéseket foganatosítani.

Minden esetben figyelembe kell venni a vonatkozó törvényeket, rendeleteket, parancsokat, utasításokat.

2. Az állampolgári jogok korlátozására — amikor ennek szükségessége felmerül — határozatot kell készíteni, melyet az osztály vezetője hagy jóvá.

VI.

1. A csoportfőnökségek és a megyei (budapesti) politikai osztályok vezetői szervezzék meg a társadalomra veszélyes ellenséges elemek ellenőrzését. Azak magatartása, tevékenysége alapján határozzák meg a feladatokat.

A korábban „határozat” alapján kiválasztott társadalomra veszélyes személyeket 1964. március 1-ig vizsgálják felül. Azokra a személyekre, akiknek ellenőrzése szükséges, nyissák meg a figyelő dossziét és helyezték el a veszélyes elemek nyilvántartásában. Azokat pedig, akiket megalapozatlanul választottak ki, töröljék.

2. A veszélyes elemek területén folyó operatív munka koordinálásáért és ellenőrzéséért a III/III. csoportfőnök felelős, aki gondoskodik az ezzel kapcsolatos szervezeti intézkedések megtételéről.

3. A III/2. Osztály vezetője adja ki a társadalomra veszélyes elemek külön nyilvántartására vonatkozó végrehajtási utasítását.

4. A BM. II. Főosztály vezetőjének 1959-ben kiadott 4. számú parancsát hatályon kívül helyezem.

Jelen parancsomat a munkával érintett beosztottak előtt ismertetni kell.

GALAMBOS JÓZSEF s. k.

rendőr vezérőrnagy,
miniszterhelyettes

Felterjesztve: miniszter elvtársnak.

Kapják: miniszterhelyettesek,
BM. III. főcsoportfőnök-helyettes,
BM. III/1., II., III., IV., V. csoportfőnökség,
BM. IV/1. csoportfőnök,
BM. III/1—5. osztályvezető,
BM. II/3. Csoport vezetője,
Határőrség Felderítő Osztály vezetője,
megyei (budapesti) rendőrfőkapitányok.

Készült: 75 példányban.

Tartalmaz: 5 oldalt.